

Themanummer Pedagogiek: segregatie in het onderwijs

Het tijdschrift Pedagogiek (wetenschappelijk forum voor opvoeding, onderwijs en vorming) heeft een themanummer uitgebracht over segregatie en cultureel-etnische diversiteit in het onderwijs. Er staan vijf artikelen in, die ook voor het thema gemengde scholen relevant zijn en een actueel overzicht bieden van de stand van het onderzoek en de discussies.

Drie van de artikelen zullen mensen die over gemengde scholen lezen bekend voor komen. Het zijn bewerkingen en actualisering van stukken die eerder door het Kenniscentrum zijn gepubliceerd. Het themanummer opent met een fraai overzicht van Joep Bakker van de (internationale) literatuur over oorzaken van onderwijssegregatie en waarom die segregatie bestreden wordt. Een eerdere versie daarvan is in opdracht van het Kenniscentrum geschreven en staat op onze website.

Van twee andere bijdragen verscheen een eerdere versie in het internationale boek van het Kenniscentrum (Bakker en anderen, *International Perspectives on Countering School Segregation*, 2011). In die bundel bespraken Guido Walraven en Dorothee Peters de stand van zaken rond het onderzoek naar gemengde scholen in Nederland. In het themanummer wordt de actuele stand van zaken geboden en zijn bijvoorbeeld de evaluatie van de 12 pilotgemeenten en de brochures van het Kenniscentrum over interventies meegenomen.

In de discussiebijdrage van Michael Merry en anderen stellen zij de vraag, wat er eigenlijk tegen vrijwillige vormen van segregatie is? Bijvoorbeeld een hindoestaanse school kan onder omstandigheden de emancipatie van een bepaalde groep ook bevorderen en hun maatschappelijke integratie bevorderen.

Het artikel van Orhan Agirdag en anderen geeft een goed beeld van het onderzoek uit Vlaanderen. Het biedt empirische onderbouwing voor het belang van gemengde scholen en laat bovendien goed zien waaraan op die scholen gewerkt moet worden.

De auteurs willen de 'black box' van onderwijssegregatie openen, zodat verklaard kan worden waarom segregatie bepaalde effecten heeft. Volgens hen zijn de verwachtingen die leerkrachten hebben van bepaalde leerlingen een sleutelfactor in de verklaring. Op scholen waar leerkrachten hogere verwachtingen hebben (van de onderwijsbaarheid van leerlingen), daar uiten leerlingen minder gevoelens van futiliteit en hebben zij meer het gevoel dat ze controle hebben over hun onderwijs-succes, en dat alles gaat samen met betere (gemiddelde en cognitieve) onderwijsprestaties.

Hoe zit het met de non-cognitieve prestaties? Desegregatie kan leiden tot meer sociale integratie omdat op gemengde scholen meer interetnische vriendschappen ontstaan en die brengen de sociale identiteiten van leerlingen dicht bij elkaar. Desegregatie is zowel voor allochtone als voor autochtone leerlingen goed, ook als voorbereiding op de multi-etnische realiteit van vandaag en morgen. Voorwaarde is wel dat diversiteit binnen de scholen wordt gewaardeerd en dat daar gewerkt wordt aan versterking van competenties voor het omgaan met verschillen.

Je zou kunnen zeggen dat het artikel van Trees Pels in het themanummer nader ingaat op de vraag naar het versterken van competenties ten aanzien van diversiteit. Pels beantwoordt die vraag in termen van het omgaan met pedagogische uitdagingen voor scholen en professionalisering van leerkrachten. Zij doet dat aan de hand van twee recente literatuurstudies, die laten zien dat de kennis langzaam toeneemt maar vooral ook dat er nog heel veel moet gebeuren in de praktijk van scholen en de opleiding van leerkrachten. Verbeteringen ten aanzien van vooral pedagogische visies ontwikkelen die passen bij de leerlingpopulatie, ouderbeleid als onderdeel van pedagogisch beleid, of intercollegiale pedagogische reflectie.

De samenvattingen van alle artikelen staan op www.pedagogiek-online.nl